

תיקוני עירובין

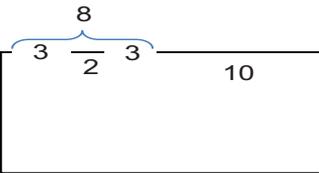
גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 168
אייר תשע"ה

מוקד העירוב
בארץ הקודש
054-84-833-20

לאחד הרבנים, והרב פסל את הפתרון מחמת הדין של "אתי אורא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה" כלומר באופן שהמחיצה שבאמצע הפירצה, אינה יותר מהחלק הפרוץ של צד שלה, והאוויר של הפרוץ מכל צד הוא יותר מהעומד האמצעי, כגון שיש פירצה 3 מטר, מחיצה עומדת 2 מטר, ושוב פירצה 3 מטר, במצב כזה המחיצה שבאמצע מתבטלת. ונפק"מ שגם אם בצדדים שלפני הפירצה יש מחיצה של 10 מטר,

שהיא יותר מכל הפירצות, בכל זאת לא יהיה כשר, כי המחיצה שבאמצע מתבטלת והיא כמו שאינה, ונמצא שיש פירצה אחת גדולה של 8 מטר, שלא מועיל לה דין "עומד מרובה", כי היא יותר מי' אמות. לכן אם יעמיד משהו באמצע הפירצה, זה לא יפתור את הבעיה. [אלא צריך לעשות צורת הפתח, או למעט את הפירצה עד שיהיה עומד מרובה כהלכתו, שיש בו עוד דינים רבים שאכ"מ לפרטם]. לאחר מכן קרוב לשבת הוא התקשר למוקד העירוב שיעץ לו איזה פתרון הוא כן יכול לעשות באופן שיהיה כשר לחצר. ובמקרה זה הפתרון היה מסובך, כיון שהוא רצה פתרון שאפשר לעשות בלי חוט ובלו אמצעים.

ללמוד מהנסיון, ולא להביא את עצמינו לידי נסיון

נהג בחיים יש הרבה דברים שלומדים מהנסיון, אדם שחווה בעצמו את הבעיה נוהר ממנה להבא, ואילו שאר האנשים אחרים שלא חוו אותה, אינם יודעים להזהר מראש, וחוזרים על אותה טעות ונתקעים בזה אחר זה. החכמה תמיד ללמוד מהדברים שארעו לאחרים, ולא לחכות להיתקע במצב הזה. אם נתאר לעצמינו את ההתלבטות והקושי שיש לאברך שהגיע בשמחה אל דירת נופש, ושילם עליה ממיטב כספו, ושעתים לפני שבת הוא תופס שהביא את עצמו למצב שאסור לטלטל בו. הרי זה צער גדול מאוד. כל השמחה של הנופש יורדת לו בבת אחת. מה הוא יאמר לאשתו שמחכה להוראתו, ואיזה מצפון יהיה לו על מה שיאמר. בפרט שהדינים אינם חתוכים לגמרי, לפעמים יש איזה שיטה שמתירה, ואיך הוא יחליט כיצד לנהוג בה להלכה כשאינו שולט בהלכות עירובין, ודאי שהוא רוצה להחמיר, ודאי שהוא רוצה לפחות לקיים את עיקר ההלכה, ולא להיות במצב של דעת הדחק, ובפרט שבהרבה מקומות העירוב אינו טוב גם בשעת הדחק.

במוקד העירוב יש כל שבוע רגעים כאלו, שצריכים להודיע לאברך יקר, שהוא הגיע למצב שלא יכול להוציא שום דבר מהבית בשבת, וזה קשה מאוד. השואל מנסה לשאול מי כן מתיר, אולי נגיד לו שבדיעבד אפשר לסמוך. אבל איננו רוצים להיות הבדיעבד של הציבור, אנו רוצים בשבילכם, שתקיימו שמירת שבת כהלכתה, להיות מאלו שאנו מפוזרים עליהם – "זהירים לשמרו ולערב עירובו". מכאן ולהבא לא ניסע אל מקום שלא בררנו מראש שיש בו עירוב מהודר. ואם אין מקומות טובים, יהיו פחות טובים, אבל השבת תהיה טובה.

האברך שהופתע לגלות בעצמו את המצב הירוד

לפני כשבועיים הבודק יצא לאחד הישובים שגרים בו חרדים ומתארחים בו רבים, והעירוב ביישוב אינו ברמה טובה כעירובים בשכונות החרדיות, כי נתוני השטח שם יותר קשים ואנשי המושב ללא מודעות מספיקה בשביל להשקיע את המאמץ הנצרך מוקד העירוב מנסה לפעול שהישוב ישקיע יותר, ולכן הבודק נסע לנסות לקדם את העניין. בדרכו בתוך הישוב ביום חמישי אחה"צ, פגש הבודק אברך מוכר שהגיע לשבות ביישוב, ושכר לו

התקדמות בדרישת הציבור למקומות נופש כשרים

נגליון הקודם הבאנו את המסע של מוקד העירוב, למען בדיקת כשרות העירוב בחצרות של מקומות להשכרה לשבתות לציבור החרדי, כדי שיוכלו לשמור שבת כהלכתה גם כשנמצאים במקומות נופש, ולא להיכשל ח"ו בטלטול האסור, ושלא יאלצו להידחק ולסמוך על עירובים שאינם ברמת הכשרות הנהוגה והמתאימה למשפחות אברכים בני תורה. יש לציין שיש התקדמות גם מצד הציבור, שמבקש את מקומות הנופש הכשרים, למרות שעדיין לא יצאה רשימה מסודרת, רבים מתקשרים לשאול באופן אישי, היכן יכולים לשכור מקום מוקף כהלכתו, והרבה ששאלו על ישובים שאינם עומדים ברמת הכשרות המתאימה לנו, נמנעו מלשכור את המקום, ועברו לשכור במקום אחר.

חובת ההמחשה למשפחה למען קיום ההלכה

מתוך המתקשרים היו אברכים שצינו שכל ההיכרות שלהם עם נושא העירוב, לדעת שיש מה לשאול ולברר, נובע משיעור אחד של עירובין ששמעו באחד מהמקומות שנמסרו ע"י מוקד העירוב, שבו ראו בהמחשה בשקופיות, את גודל הקושי בהחזקת עירוב כשר. איך יתכן שיש אחראי שבדק את החוטים כל שבוע, ועדיין הם רק חוטים ולא "עירוב" כלל, כי חוט אחד יורד מעט מהעמוד וקשור מן הצד. ועוד דברים שעוררו אותם לחומרת המצב בערים ויישובים בארץ.

דברים אלו מחזקים את הצורך בהשקעה בלימוד הלכות עירובין, ובהגברת השיעורים ודרכי הלימוד בעירובין. חוברות, ספרים ומשקפים. כל אברך שרוצה שיהיה למשפחתו מושגים בסיסיים בקיום ההלכות, הדרך בומנינו להקנות את הידיעות, היא באמצעים אלו, השיעורים בהמחשה, סוירים, והמושק "עירוביה".

שתי משפחות שקיבלו תשובות הפוכות

ביום שישי האחרון, מתוך הפניות שהגיעו למוקד העירוב, היו שני מקרים קיצוניים, המלמדים אותנו פרק בחיים. שתי משפחות שלא בררו על כשרות העירוב לפני שנסעו, אלא רק לאחר שכבר הגיעו לדירתם השכורה, ניסו את מזלם לברר להיכן הם נפלו. האחד התקשר ואמר שהוא הגיע לישוב טלסטון. אמרנו לו שבמקום הזה העירוב של כל הישוב עומד ברמת כשרות שכונתית גבוהה, והוא מוקף בגדר סביב כל הישוב, באופן שאין חשש רשות הרבים. האברך שמע את התשובה, ושמחתו היתה רבה מאוד, שבשבת זו אשתו וטלטל בעירוב עוד יותר טוב מהעירוב בשכונה שהוא עצמו גר בה.

השני היה אברך עם כמה ילדים קטנים, ונסע לדירה שקיבל בחינם ביישוב מסוים, וביישוב זה ידוע לנו שאין אפשרות לסמוך על העירוב כלל, כי יש בו דברים שאינם כשרים מעיקר הדין. והאברך שמע מהמוקד את התשובה החמורה שאסור לו לטלטל ביישוב, לא ידע איך להסתדר עם כל משפחתו כל השבת בארבע קירות, איך הוא יסביר להם שבמצב הזה הנופש הוא להסתכל דרך החלון, כי אי אפשר להוציא את העגלה עם התינוק. האברך היה סבור שלפחות לחצר ולדשא הוא יוכל להוציא אותם, אבל כשהתחיל לבדוק את הגדרות של החצר, התברר לו שבצד אחד של החצר אין כלל גדרות, וא"כ יש רק ג' מחיצות, שמדרבנן החצר כרמלית היא, ואסור לטלטל בחצר יותר מד' אמות, ואסור להוציא מהבית אל החצר.

למעט את הפירצה באמצע לפעמים אינו מועיל

האברך ניסה בכל זאת למצוא פתרון להתיר את החצר, אבל הוא לא היה ערוך לכך מראש, ולא היה לו אפילו חוט אחד לעשות ממנו צורת הפתח. הוא מצא פתרון מסוים להעמיד באמצע הפירצה פח אשפה גדול, והתקשר

יהיה קטן ולא להשאיר זנבות. אבל בחוטי הברזל פעמים רבות הקשר אינו קשר, אלא מלפפים אותם זה בזה, בצורה שאינה מהודרת. ואז החיבור יוצר מראה שאינו נורמלי, מראה שיש בו חשש של פתחי שימאי.

חוט שמשנה זזית, אינו כשר

בשני עמודים היה חוט ברזל קטן קשור בראש העמוד, שהוא שארית של חוט שנקרע ונשאר ממנו כשלושים ס"מ. וכאשר האחראי קשר חוט חדש, הוא חיבר את החוט החדש לקצה החוט שנשאר, והמשיך אותו אל העמוד

שכנגדו, ויצא שהחוט יורד כלפי מטה וממנו ממשיך כמשקוף. הבודק של מוקד העירוב אמר באופן ברור, שאין להכשיר את המצב הזה. אבל האחראי היה סבור שזה עדין כמשקוף אחד. בשבוע שלאחריו הגיע לשם אחד מגדולי העושים בעירובים עירוניים, שיודע להקל הרבה, ובכל זאת הורה לו שהמצב הזה אינו כשר. כיון שהחוט שיווד כלפי מטה אינו המשך של המשקוף, וכיון שיש כאן שבירה, דהיינו שינוי זזית, אי אפשר להכשירו.

חוט שמשנה זזית בקשירתו לחוט אחר

השמחה להתאמץ למען שמירת השבת בהידור

נסיים את הענין בסיפור אחר שהיה לנו בשבועות האחרונים, באברך שנסע עם אשתו לעיר ידועה בצפון, והיה סבור שיוכל לטלטל, וכשהתקשר למוקד העירוב נודע לו שזה בסה"כ עירוב עירוני עם כל הבעיות המצויות, ולא ראוי לו לסמוך עליו, גם לא עבור אשתו. האברך אמר למשיב במוקד שאינו יודע איך יאמר דבר זה לאשתו, שרגילה לטלטל בשכונה, ובפרט כאן שהגיע לנפש עם תינוק קטן, לא תוכל לצאת מהדירה הקטנה ששכרו בדמים מרובים. למשיב לא היה הרבה מה לעזור לו וסיים את השיחה. כעבור שעתים התקשר אותו אברך לשאול שאלה הלכתית בדן המדרגות והחצר, והוא סיפר שאמר את הדברים לאשתו, והיא קיבלה את הדברים יותר בשמחה ממנו. ואמרה, כעת יש לנו את המצוה הגדולה – להקריב למען שמירת השבת כהלכתה!

"אם תשיב משבת רגליך – אז תתענג על ה'

חדר שהתברר שהוא בסה"כ כעין קונטינר קטן, והיה צריך להצטופף שם עם כל המשפחה. האברך שהכיר את מלאכת הבודק, שאל בבטחון מה אתה אומר על העירוב בישוב הזה. והבודק הפתיע אותו ואמר לו, שאינו טוב, ומנה לו את הבעיות, יש עמודים עקומים, יש חוטים ארוכים בלי לחיים, שלא ימלט שהם יתנדנדו ברוח ויצאו מבין העמודים. היקף שכולו מצורות הפתח, ויש בכמה מקומות צמחים בגובה מציצה מתחת צורות הפתח. באופן שיש כמה סיבות שהוא אינו כשר לרמה המקובלת בשכונות החרדיות. האברך נדהם ואמר, לא חשבתי שצריך לברר על כזה ישוב, כ"כ הרבה חרדים מתארחים בו וכך המצב?

אבל זה לא היה סוד, ולא היה ספק, כל מי שקצת מבין בעירוב ומביט מאחורי הבתים שבישוב, רואה מיד את המצב. ניסונו בעבר לטפל בישוב הזה, אבל מישוהו מבפנים עיכב את הדבר. וכעת מנסים שוב. הדבר דורש תקציב ומאמץ גדול שאינו בידינו. אבל מה יבוא עזרנו. ע"פ כעת המצב גרוע, ומשפחות אברכים ובניהם צריכים להימנע מלטלטל בו. ולפחות לא בשביל נפש, להביא את עצמם לטלטול כזה.

לא לכל מצב יש פתרון

האברך שאל מה לעשות, כעת הוא כבר כאן בישוב, הוא בא יחד עם עוד משפחה שנמצאת במגרש השלישי במרחק מאה מטרים, ושם אמורים לאכול את סעודות השבת, והוא עם תינוקת קטנה שאינה יכולה אפילו לזחול, ואינו יכול ללכת לסעודת שבת. ולהביא את האוכל אליו ג"כ אי אפשר, כשמדובר בסה"כ בקונטינר בגודל של חדר. חיפשנו דרך לעשות עירוב קטן ביניהם, ולא היה שייך, ואפילו את החצר של הקונטינר לא היה אפשר לערב. האברך שידע את ההלכה וידע שהוא תמיד מקפיד לא לטלטל בעירובים עם בעיות כאלה, שאל את הבודק מה הפתרון. והבודק אמר לו, לא לכל דבר יש לי פתרון, אני רק יכול לתת את הנתונים, ותחליט לבד או תשאל רב מה לעשות במצב כזה.

הבודק השאיר אותו ללא תשובה, כי באמת לא ידע מה להשיב. אבל דבר אחד ברור, שמכאן והלאה לא נעשה כזו טעות. כשמבררים על דירה לשבת, אחד הדברים הבסיסיים שיהיה בסביבתה עירוב מהודר. לא הולכים לנפש בשביל להכניס את עצמנו לאיסור טלטול, לא מביאים את בני המשפחה להיות מופסקים, אלא נוסעים רק למקומות מאושרים.

תיקון העירובים באזורים בצפון

במקביל לכך יש התקדמות גם מצד הכשרת המקומות. באחת מהערים בצפון, מקום שמתארחים הרבה משפחות חרדיות, עשו היקף של עירוב פרטי, הנפרד מנשאר עירוב העיר שכמוכן אינו במצב טוב. אלא שגם ההיקף הפרטי היה עם כמה בעיות שהם מעכבות מעיקר הדין. אחד מהדברים שהיו שם כשבאנו לפני חודשיים, דבר שהתיקון שלו אינו גדול, אבל הבעיה ההלכתית שלו גדולה מאוד. בעירוב ההוא השתמשו בחוטי ברזל במקום בחוטי פלסטיק (דיג או שחור). ובחוטי ברזל יש מצד אחד מעלה שהם פחות מנתנדים ברוח, אבל יש להם כמה חסרונות, ואכמ"ל, לכן כיום כמעט שלא משתמשים בהם. בעירוב הנ"ל האחראי השתמש בחוטי ברזל, חיבר חוטים שנקרעו זה לזה, כדי שלא להחליף את כל החוט, ומשום כך היו חוטים שמורכבים מכמה שאריות קטנות, והיו בהם הרבה קשרים.

חשש פתחי שימאי בקשרים בחוט

הנה יש שרוצים לדון בחיבור של שני חוטים, שיש חשש של פתחי שימאי במקום של חיבור החוט, כיון שהחוט הוא "משקוף" של הפתח, וגם במשקוף יש דין שיהיה ישר ולא פתחי שימאי (כמו שמצינו בכמה פוסקים (רע"א, משכנות יעקב, חזו"א) שדנו על דברים בחוט שהם פתחי שימאי), א"כ כאשר יש בליטות וזנבות בחיבור החוטים, יוצא שהמשקוף אינו ישר, [ויתכן שיהיה תלוי אם הקשר בולט כלפי מטה שהוא מקום המשקוף, או בולט כלפי מעלה שאז אינו נוגע

חשש פתחי שימאי בקשרים בחוט

לכשרות הפתח, אלא שאי אפשר לכונן שהחוט לא יסתובב והקשר לא יזיה כלפי מטה]. ומ"מ ההוראה למעשה בענין זה, שאם עושים קשר קטן, ורק קשר אחד או שניים, זה עדיין מראה נורמלי של חוט, אבל להקפיד שהקשר

השבוע! כפריסה ארצית!

לקראת חג השבועות

ניתן לרכוש את המשחק המרתק

"עירבוביה"

במכירה של "משנת יוסף"

במחיר מוזל במיוחד, לשבוע זה בלבד

משחק מרתק ומאתגר, להכרת הלכות עירוב

המשלב בתוכו לימוד הלכות הקשורות לעשיית העירוב.

משחק חינוכי, חווייתי, מפתח זיכרון וחישיבה

מיועד לשני משתתפים, מחולק ל-3 רמות

מתאים לכל הגילאים

לרכישה והרשמה: 054-8483320

הזריז נשכר!

לברורים בנושאי עירובין, וכן לתרומות וסיוע בהפצת הגליון:

ניתן לקבל את העלון במייל כשר, לשלוח בקשה ל- A83320@GMAIL.COM

